

ВПЛИВ РОСІЙСЬКОЇ ВІЙСЬКОВОЇ АГРЕСІЇ НА СТАН РЕНТАБЕЛЬНОСТІ СУКУПНИХ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ В ГАЛУЗЕВОМУ РОЗРІЗІ

Приходько Микола Романович,

І курс магістратури,
спеціальність «Економічна аналітика та статистика»;
науковий керівник:

Моторина Тетяна Михайлівна,

кандидат економічних наук, доцент;
Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Повномасштабне вторгнення РФ на територію України принесло докорінні зміни в усіх галузях економіки України. Оскільки основною метою підприємств є отримання максимального прибутку та оптимізація витрат, війна скоригувала ці завдання.

Для аналізу результату діяльності підприємств одним з найпоширеніших показників є – рентабельність. Рентабельність – це відносний показник, що характеризує ефективність господарської та фінансової діяльності підприємств. До головних показників рентабельності підприємства відносять: Загальний рівень рентабельності, Рентабельність сукупних активів та Рентабельність власного (акціонерного) капіталу. В нашій роботі ми розглянемо рентабельність сукупних активів (ROA) підприємств України в галузевому розрізі, для визначення того, на скільки вигідно компанії в різних галузях використовують свої активи з метою отримання прибутку.

Рентабельність активів (ROA) = Чистий прибуток (збиток) / Середньорічна сума активів * 100%.

Коефіцієнт ROA не має строго нормованих меж і може приймати значення в широкому діапазоні, в залежності від типу компаній. Те, що може служити нормою для банків, наприклад 1%, буде вважатися вкрай низьким показником для компаній сфери торгівлі й послуг. Як правило, показник рентабельності активів компаній виробничого сектора не високий, тому що тут регулярно йдуть витрати на оновлення матеріально-технічної бази. Середнє значення ROA для великих компаній США і Великобританії складає 14%, країн європейського союзу - 10%, Японії - 8%. Варто зауважити, якщо ROA значно вище норм в галузі, то це може говорити, що компанія не вкладає кошти в оновлення активів. Відсутність інвестицій в нове обладнання і технології, може гальмувати розвиток бізнесу і позначитися на довгострокових перспективах компанії.

В 2021 році ситуація в Україні нормалізувалася після пандемії COVID-19 та більшість галузей відновили свою рентабельність. Проблеми залишилися тільки в таких галузях як: Водопостачання, каналізація, поводження з відходами (-2%) та Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок (-6%). Щодо Охорони здоров'я та наданні соціальної допомоги, то тут показник ROA повернувся майже до рівня 2019-го року і дорівнює 5%. Лідерами стали Добувна промисловість і

розроблення кар'єрів (21%), Сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство (19%), (Рис. 1).

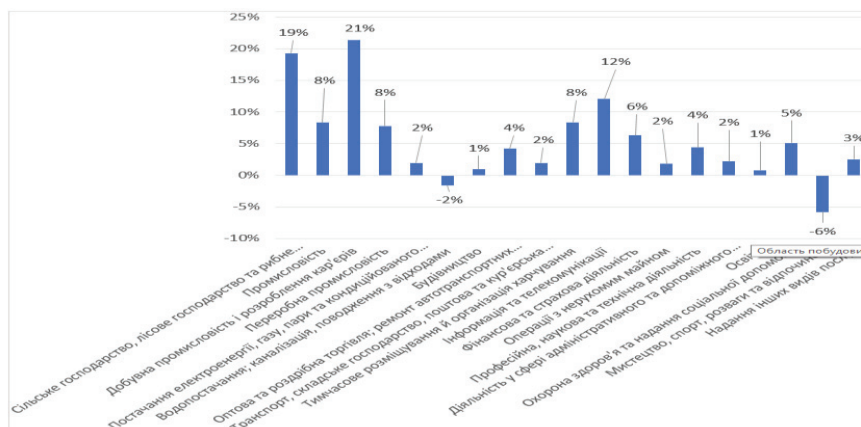

Рис. 1. Рентабельність сукупних активів підприємств України в галузевому розрізі в 2021 році, %.

Джерело: розраховано автором на основі даних[2].

В 2022 році спостерігалося значне зниження показника ROA(див. рис.2). В 12 з 18 галузей цей показник став від'ємним. Найбільших втрат зазнали такі галузі: тимчасове розміщування та організація харчування (-16%), постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря (-11%), операції з нерухомим майном; мистецтво, спорт, розваги та відпочинок (-7%), переробна промисловість та професійна, наукова та технічна діяльність (-5%). Водночас цей показник мав позитивне значення в сільському господарстві, лісове господарство та рибне господарство та охороні здоров'я та наданні соціальної допомоги (6%) а також в галузях: інформація та телекомунікації (5%), добувна промисловість і розроблення кар'єрів (4%), оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів(1%), фінансова та страхова діяльність (1%), надання інших видів послуг(1%). Але, порівняно з 2021 роком ці показники були значно нижчими.

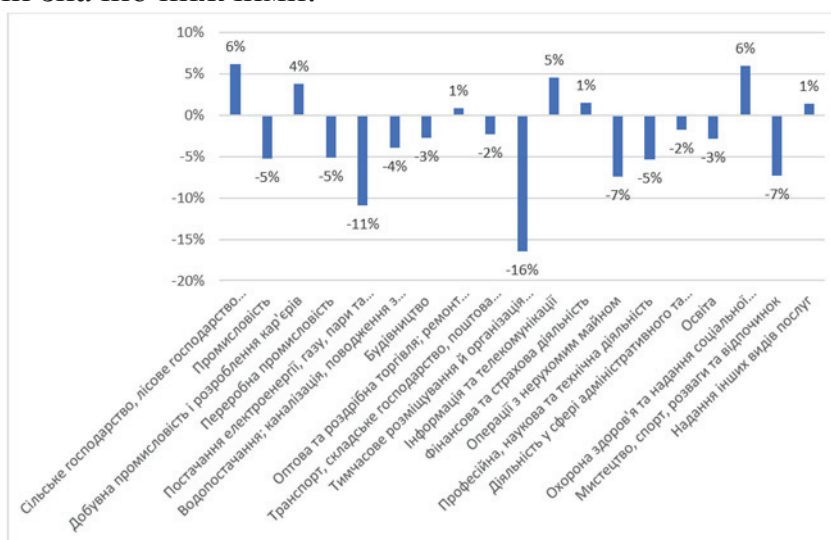

Рис. 2. Рентабельність сукупних активів підприємств України в галузевому розрізі в 2022 році, %.

Джерело: розраховано автором на основі даних[2].

Проаналізувавши рентабельність активів підприємств України в галузевому розрізі за період 2021-2022 років, можемо стверджувати, що російська військова агресія мала сильний вплив на всі галузі України. Для більшості галузей 2022 рік став збитковим. Лідери, як наприклад, добувна промисловість і розроблення кар'єрів, сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство, які не понесли збитки в 2021 році, все одно, зазнали сильного зниження рентабельності своїх активів. Але, показник галузі охорона здоров'я та надання соціальної допомоги виріс на 1 п.п в 2022 році порівняно з 2021 роком, частково через вплив російської військової агресії, що є цілком очевидним, адже більш інтенсивної роботи саме цієї галузі потребувала Україна в умовах війни. В той же час, в 2022 році змогли адаптуватися до нових умов, як населення, так і підприємства. Можемо спостерігати, як рентабельність активів зросла в сільському господарстві, лісовому господарстві та рибному господарстві; охороні здоров'я та наданні соціальної допомоги а також в галузях: інформація та телекомунікації, добувна промисловість і розроблення кар'єрів, оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів, фінансова та страхова діяльність, надання інших видів послуг. Проблеми залишилися лише в тимчасове розміщування та організація харчування, постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря, операції з нерухомим майном; мистецтво, спорт, розваги та відпочинок, переробна промисловість та професійна, наукова та технічна діяльність.

Список використаних джерел

1. Вадим Іркутський. Коефіцієнт ROA (Показник рентабельності активів) – Норми, види та значення. URL: <https://equity.today/koefficient-roa.html>
2. Держкомстат України. Економічна статистика. Економічна діяльність. Діяльність підприємств. URL: <https://ukrstat.gov.ua/>